

Prof. dr Filip Turčinović

UVOD U MEĐUNARODNE ODNOSI

izd. Beograd Publish

Sredinom ove godine u izdanju “Beograd Publish” izašao je iz štampe Univerzitetski udžbenik *Uvod u međunarodne odnose*, prof. dr Filipa Turčinovića.

U predgovoru se napominje da je navedeni udžbenik nastao kao plod namere da se na pedagoški prihvatljiv način prezentira deo bogate građe i materije ove naučne oblasti.

Nastojalo se izlaganjem pojedinih pojmova na jednostavan i pristupačan način, ali i uz poštovanje nužne akademske strogosti, ostvariti, makar delimično, tako postavljeni cilj.

Zadatak nije bio nimalo lak, jer je trebalo izložiti najvažnije probleme primjenom odgovarajućeg izbora relevantnih faktora koji bi studentima omogućili da dobiju uvid u međunarodne odnose. Pri tome se takođe vodilo računa da Međunarodni odnosi nijesu zastupljeni kao obavezan predmet na Pravnom fakultetu, iako je potrebno da on bude zastupljen u mjeri koja će biti okvir za sticanje potrebnih pravnih znanja, ali da takođe neće nepotrebno opteretiti glavne tokove njihovog obrazovanja. Slična logika u pogledu znanja mogla bi se odnositi na studente Filozofskog fakulteta, smjer žurnalistika.

Međunarodni odnosi su disciplina sa veoma izraženom dinamikom promjena. Stoga je pronicanje u suštinu toga fenomena ponekad ozbiljan problem. To je uslovalo opredeljenje da se detaljno izlože osnovni pojmovi zbog toga što se pri tome polazilo od pretpostavke da studenti ne raspolaze sistematskim obrazovanjem iz te sfere. Pojedine partije su izlagane veoma koncizno i jasno. U dodatku se ukazivalo na prilično obiman popis literature i prezentacija na internetu. Osim toga, uvršćene su i analize pojedinih slučajeva za koje se smatra da mogu biti ilustrativni i pogodni, da posluže kao uzor studentima u praktičnom djelovanju.

Nije izostala analiza osnovnih fakata istorijskog razvoja discipline. Usljed takvih opredjeljenja udžbenik može poslužiti i široj javnosti radi prezentacija osnovnih pojmova i tendencija razvoja.

Osim toga, uzimajući u obzir okolnosti da svakim danom raste interesovanje za Međunarodne odnose i da su oni podvrgnuti intenzivnim promjenama, uvjereni smo da će ovaj udžbenik u ovom obimu ostvariti svoju svrhu. Takođe smo mišljenja da će omogućiti, obzirom na ukazane izvore i literaturu, da zainteresovani studenti i drugi čitaoci nađu puteve za razrešavanje dilema o problemima koji nijesu uvršćeni u ovaj tekst.

U teoriji Međunarodnog prava postoje različita gledišta o sadržini i suštini tog prava, a time i pojma Međunarodnih odnosa. Sve su prisutniji stavovi i praktična nastojanja u pravcu transformacije međunarodnog prava od instrumenta političke vlasti ka međunarodnim odnosima kao međunarodnom javnom poretku. Kvantitet i kvalitet navedenih promena razlikuje se po zemljama i vremenskim etapama, pri čemu pomeranja nisu jednosmerna, uz mogućnost retrogradnih kretanja, čak i vraćanja na autoritarne oblike Međunarodnih odnosa. Ideološka orijentacija teorijskog modela Međunarodnog prava, pravde i ljudskih prava kao moralnog imperativa i akcione premise Međunarodnih odnosa i predstavlja nastavak tradicije posmatranja tih odnosa u sklopu javnog pravnog poretka.

Međunarodni odnosi se bave mnogim vrlo značajnim i suštinskim pitanjima egzistencije ljudi. Ova pitanja kao npr. mir, rat, demokratija, ljudska prava, sloboda itd. provociraju i nužnost odgovora na njih. Prema našoj ocjeni, odgovori nisu u srazmjeri sa bogatstvom pojava. Po pravilu, oni su siromašniji i ne baš uvijek tačni i sigurni. Postoje među naučnicima brojne nesaglasnosti u pogledu objašnjenja događaja i pojava. One su najčešće posledica neadekvatnosti teorijskog pristupa. Za većinu teorija samostalno uzetih moglo bi se reći da ne mogu dati adekvatne rezultate. Potrebna je neka vrsta teorijske simbioze da bi se postigla što veća tačnost naučnih rezultata.

Sa druge strane, ta različitost i nesaglasnost povlači za sobom povećanje interesovanja, pa i entuzijazam usmjeren u pravcu sačinjavanja boljih djela ili pak znatnijeg učešća u debatama.

Po svemu sudeći, riječ je o raspravama bez mogućnosti okončanja, jer je zadatak međunarodnih odnosa da studiozno i sistematski otkriva relevantna ponašanja subjekata u međunarodnoj zajednici. Naravno, nije to samo prosta serija fakata uzeta bez objektivne procjene. Na osnovu njih i zavisno od njihove validnosti moglo bi se znatno uticati da svijet bude što bolji i da se uslovi života promjene u pravcu prosperiteta.

Pri ovome se ne smije ispustiti iz vida činjenica da savremeni svijet sa ratnim prijetnjama, naoružanjem, siromaštvom i bijedom ne daje uvjerljive argumente za ostvarivanje tako postavljenih ciljeva.

Poboljšanje metoda i mehanizama saznanja u međunarodnim odnosima sigurno će uticati da bolje spoznamo savremeni svijet. Ta saznanja ne bi mogla biti svrha sama sebi iz razloga što njihova validnost, pogotovo u periodima kriza, omogućava da se stvaraju procesi prevazilaženja problema i ozdravljenja.

Usled toga, neosporno je potrebno da se što više afirmiše studioznost i sistematičnost nauke o međunarodnim odnosima.

*Prof. dr Miroslav Vrhovšek,
redovni profesor i prorektor
Univerziteta Privredna akademija Novi Sad*